

Rapporten All-Archeo bv 2380

Archeologienota
Herselt – Provinciebaan 42

Natasja Reyns

Bornem
2025

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2025/12.807/316

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	12
2.4	Assessmentrapport	12
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	12
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied.....	19
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	23
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	25
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	25
3	Samenvatting.....	27
4	Bibliografie	28
4.1	Publicaties	28
4.2	Websites.....	28
5	Bijlagen	29
5.1	Archeologische periodes	29

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroerendergoed.be>

² <https://geo.onroerendergoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025F54

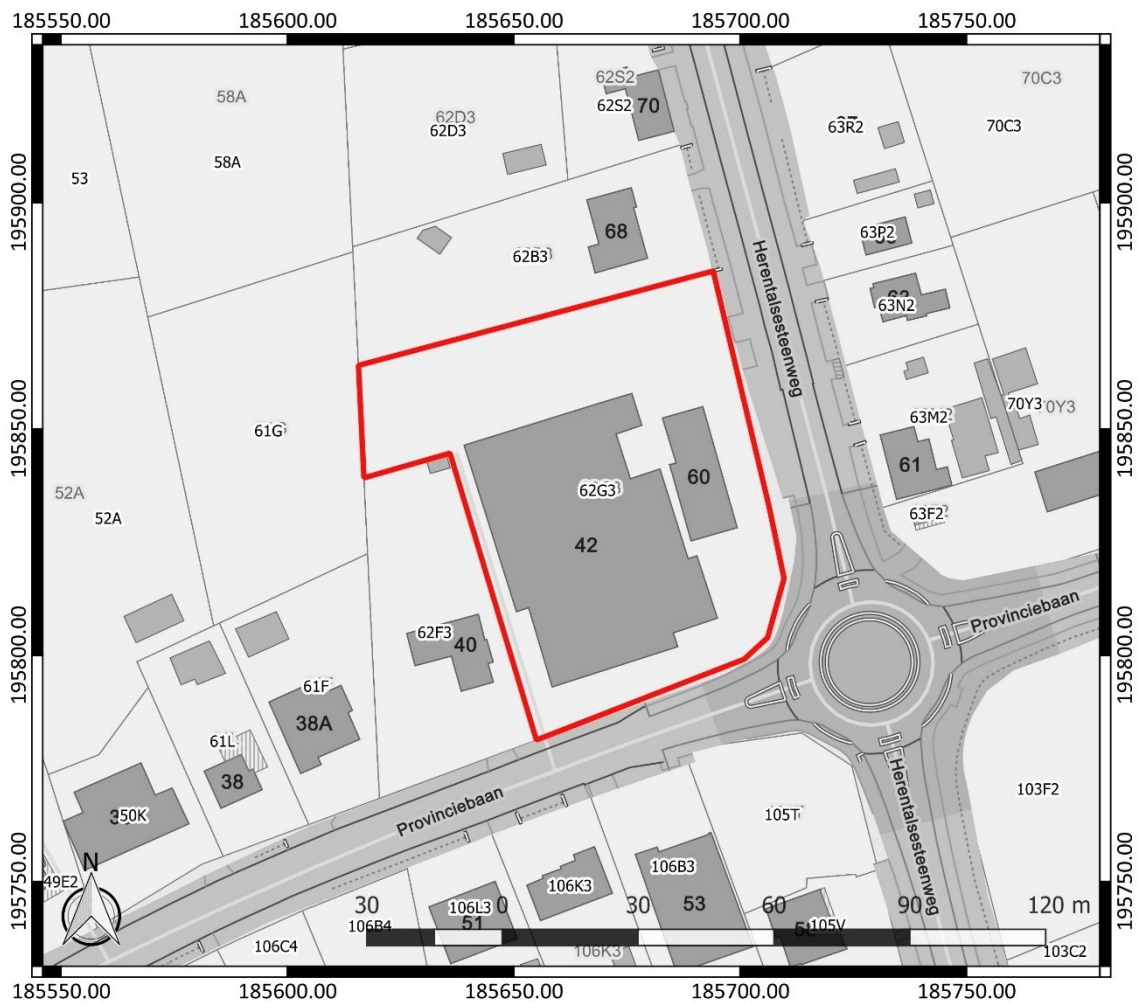
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Antwerpen, Herselt, Provinciebaan, Snekpens

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 185615.70, 195781.29
- 185709.72, 195884.90

Kadastraal plan:

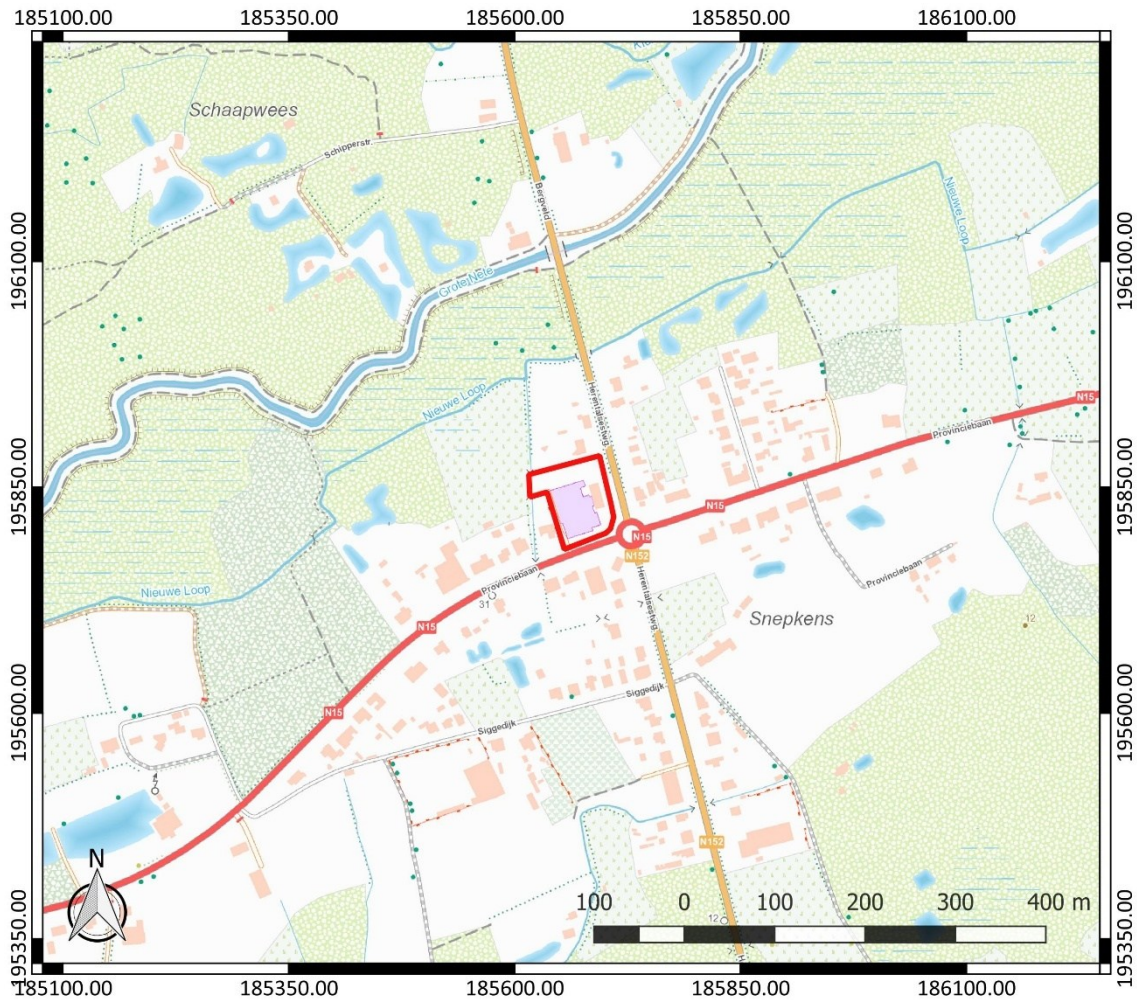

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Herselt, Afdeling 1, sectie A, nummers 62G3

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5912 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 05/06/2025 – 11/12/2025

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, nieuwe tijd, nieuwste tijd, heide, bos

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

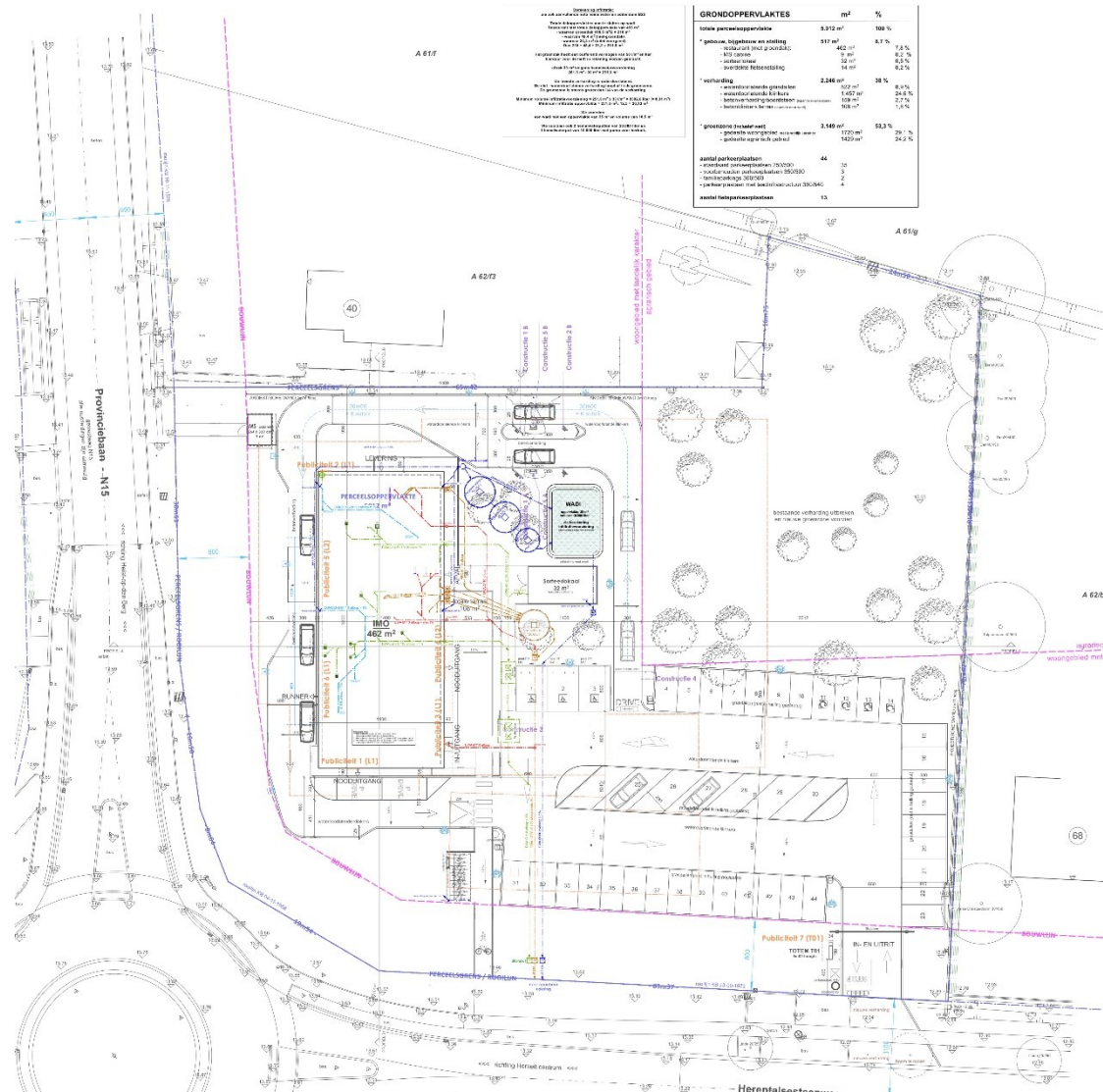
2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de bouw van een restaurant gepland, met bijhorende omgevingsaanleg. Daarvoor wordt de bestaande bebouwing op het terrein gesloopt. Die is voor zover bekend niet onderkelderde.

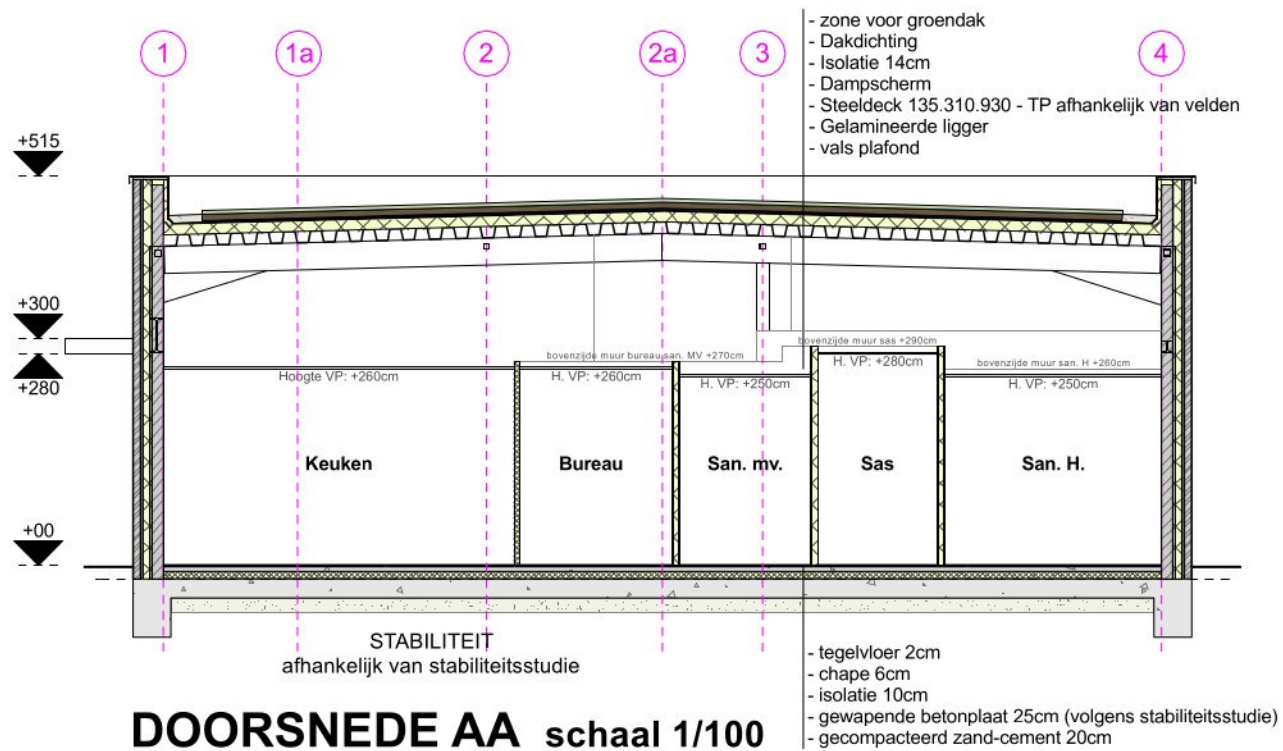
Het nieuwe restaurant (462 m²) komt in het zuiden van het terrein. Het wordt uitgevoerd op een vloerplaat op volle grond van ca. 65 cm dik. De vloerplaat wordt verder gefundeerd op funderingsbalken met een verstoringsdiepte tot ca. 1,20 m. Het restaurant wordt voorzien van nieuwe nutspullen. De aanleg daarvan kent een verstoringsdiepte tot ca. 3,20 m.

Ten zuidwesten van de nieuwe bebouwing wordt een middenspanningscabine (9 m²) opgericht. Die kent een verstoringsdiepte van ca. 80 cm. Ten noorden van het nieuwe restaurant wordt ook een wadi (35 m²) aangelegd. Die zal een verstoringsdiepte van ca. 30 cm kennen.

Rondom het nieuwe gebouw en ter hoogte van de parking worden verhardingen (2246 m²) aangelegd. Die kennen een verstoringsdiepte van ca. 65 cm. Verder worden nog groenzones voorzien. De aanplant van gras en struiken betekent een verstoringsdiepte van ca. 40 cm. Ter hoogte van de plantkuilen voor nieuwe bomen loopt de verstoringsdiepte plaatselijk op tot maximaal ca. 1,00 m.

Figuur 4: Rioleringsplan

DOORSNEDE AA schaal 1/100
 nieuwe toestand

Figuur 5: Snede nieuwe bebouwing

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeoreferreed geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten noorden van de Provinciebaan en ten westen van de Herentalsesteenweg (Figuur 6). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden met een landelijk karakter en agrarische gebieden. Ten noorden stromen de Nieuwe Loop, de Grote Nete en de Kleine Laak (Figuur 8). Ten zuiden stroomt de Meerbeekheideloop en ten oosten vermelden we ook nog de Oude Loop. Het onderzoeksgebied situeert zich op een interfluvium tussen deze waterlopen.

Herselt bevindt zich op de overgang van Laag- naar Midden-België en ligt in een kom die omringd wordt door een aantal heuvels. De hoogste heuvel is de Suikerberg, met een hoogte van 42 m. De heuvels behoren tot een heuvelkam tussen Diest en Aarschot. Ook de Kapittelberg (met een hoogte van 32 m) maakt deel uit van deze kam.³

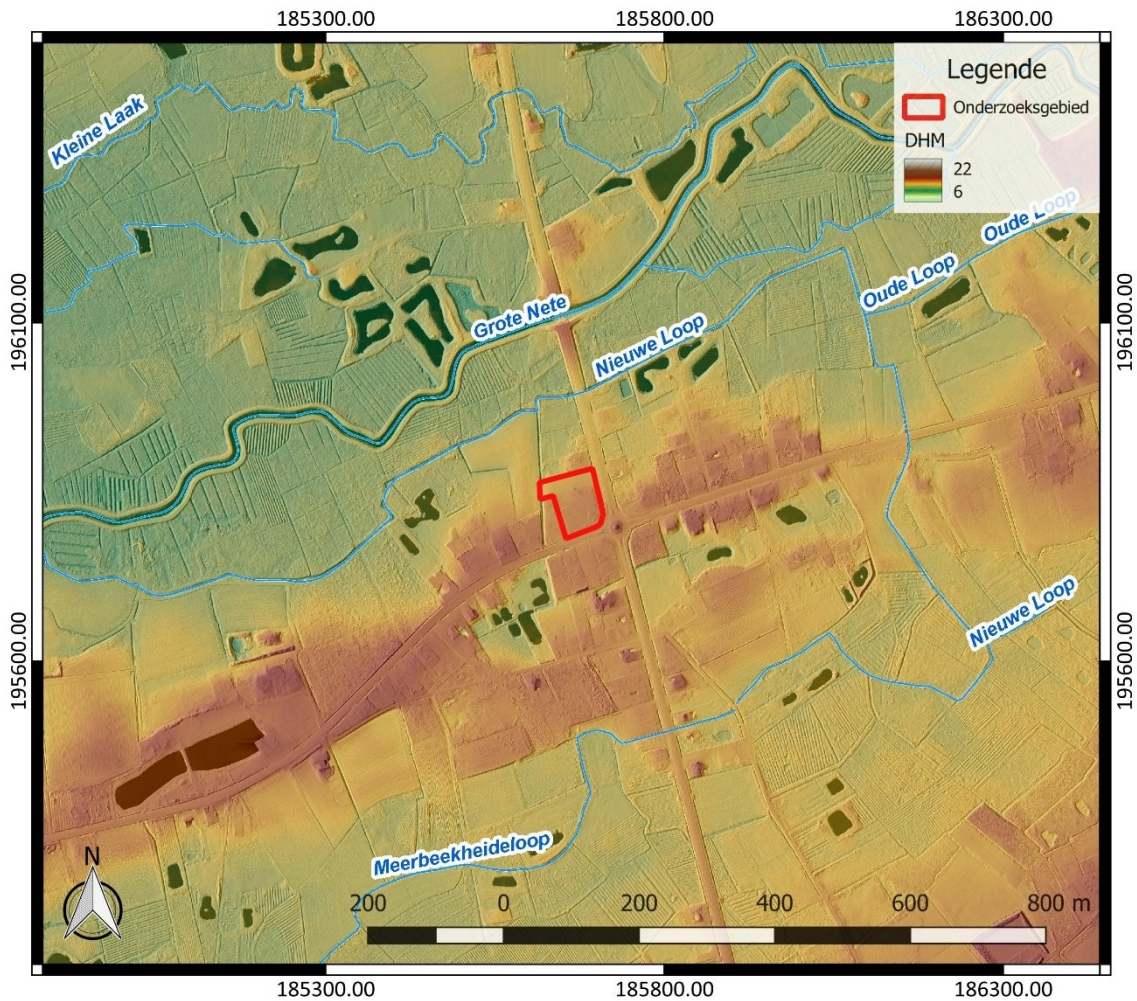
³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Herselt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14094> (geraadpleegd op 11 juni 2025).

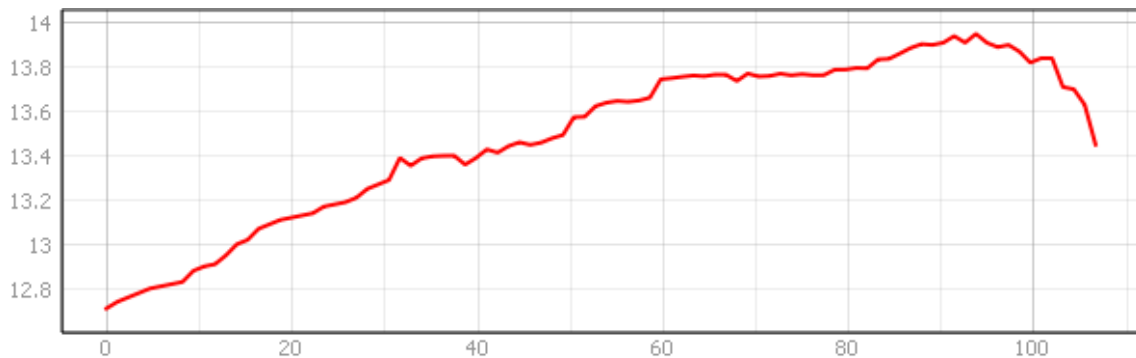
Figuur 6: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 8: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

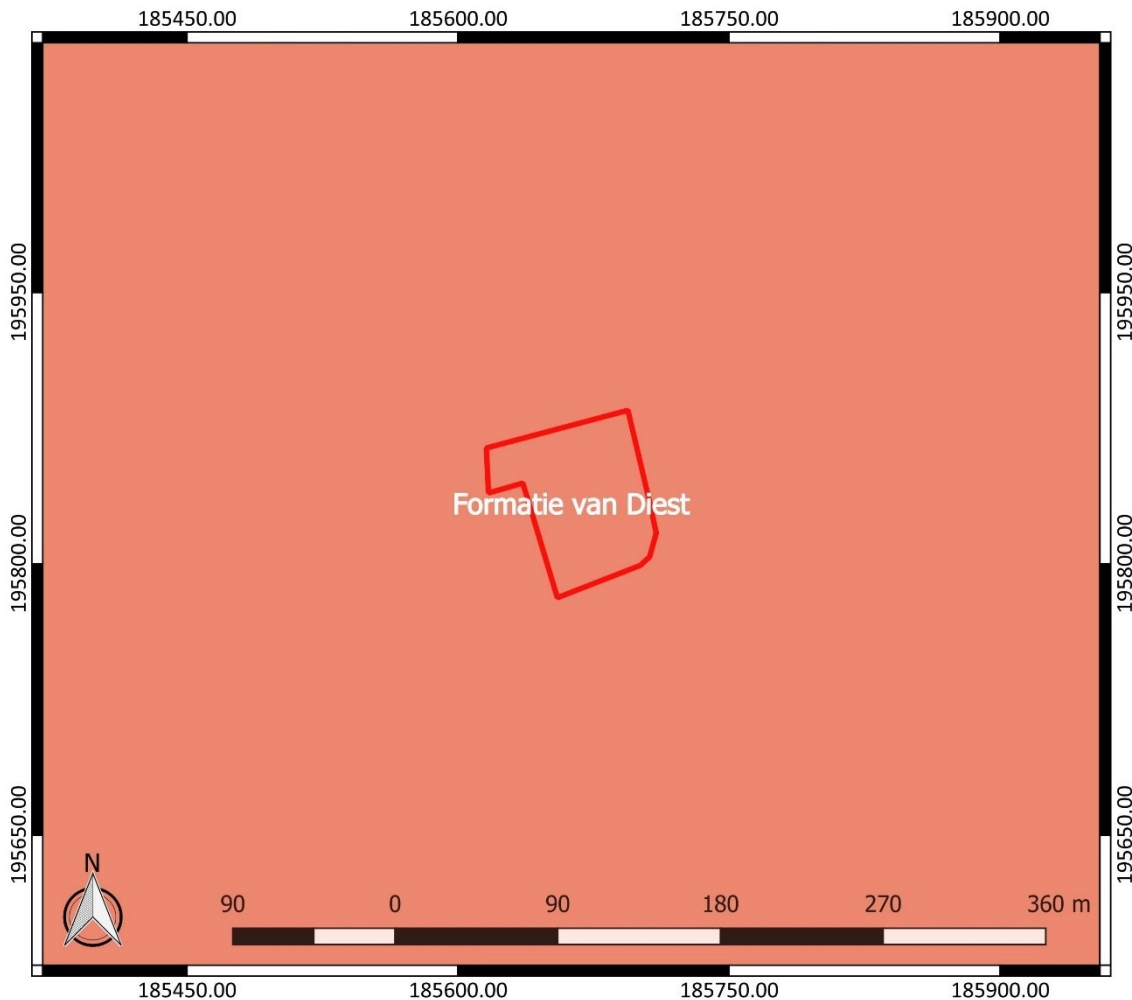

Figuur 9: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Op geografisch vlak behoort het onderzoeksgebied tot de Zuiderkempfen, die een komvormige, naar het westen toe geopende depressie vormt. De topografie ligt er meestal lager dan 20 m TAW. De omgeving vertoont op geomorfologisch vlak een sterke variatie. Ten zuiden bevinden zich de sterk golvende heuvels van het Hageland, die continue en langgerekte zuidwest-noordoost gerichte heuvelrijen vormen. Meer naar het noorden toe wordt de continuïteit van de heuvelruggen

doorbroken en bevindt er zich een reeks geïsoleerde heuveltoppen. Verder noordwaarts situeert zich de oostelijke uitloper van de Vlaamse Vallei.⁴

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de top van een heuvelrug en helt licht af naar het noorden toe. Het terrein kent een hoogte van 12,7 tot bijna 14,0 m TAW (Figuur 9).

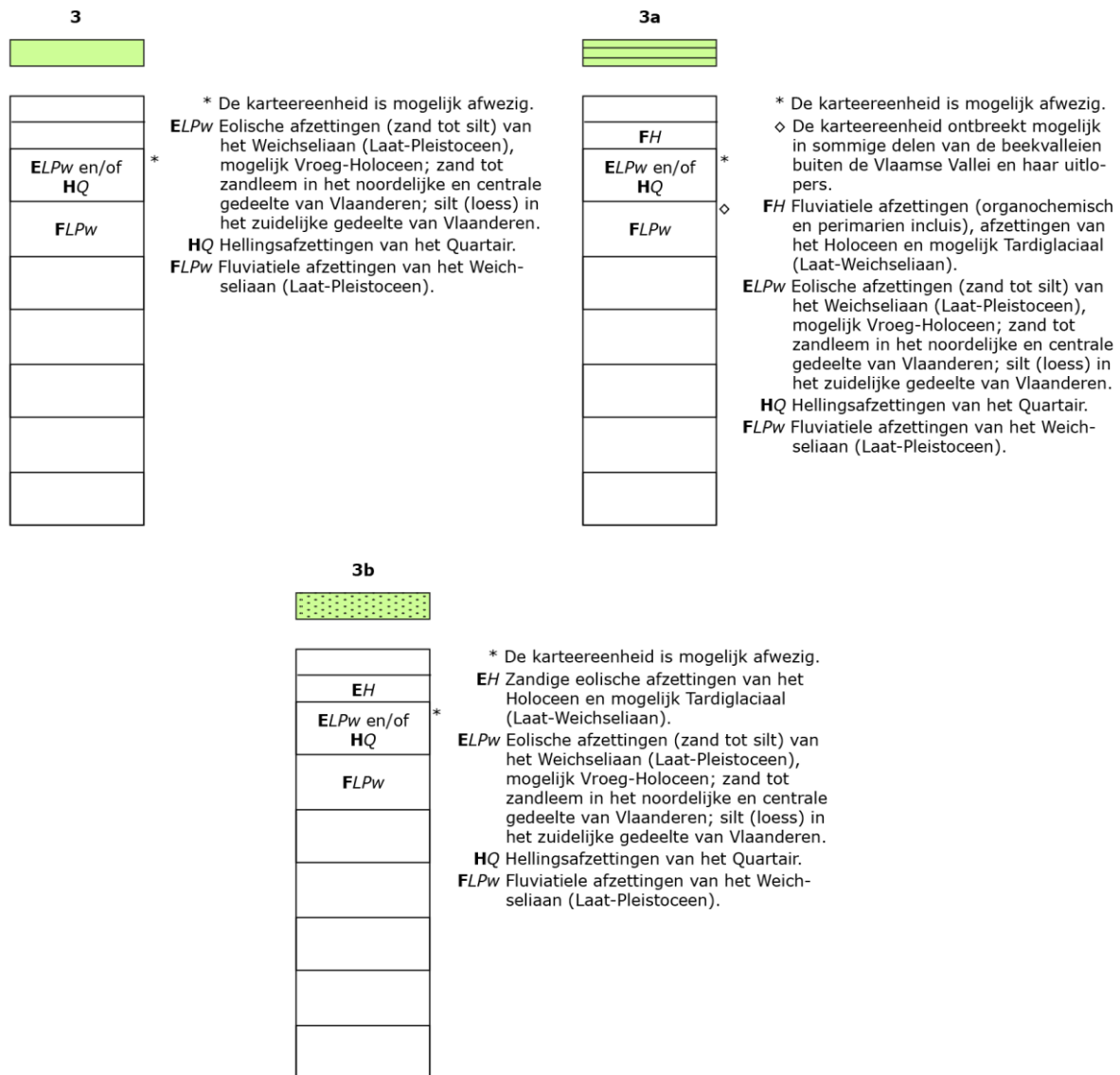

Figuur 10: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 10) bestaat uit de Formatie van Diest. Deze formatie wordt gekenmerkt door groen tot bruin zand, dat heterogeen en glauconietrijk is. Dit zand bevat meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke en micarrijke horizonten en wordt gekarakteriseerd door een schuine gelaagdheid.⁵

⁴ Bogemans/Van Molle 2007, 3-4

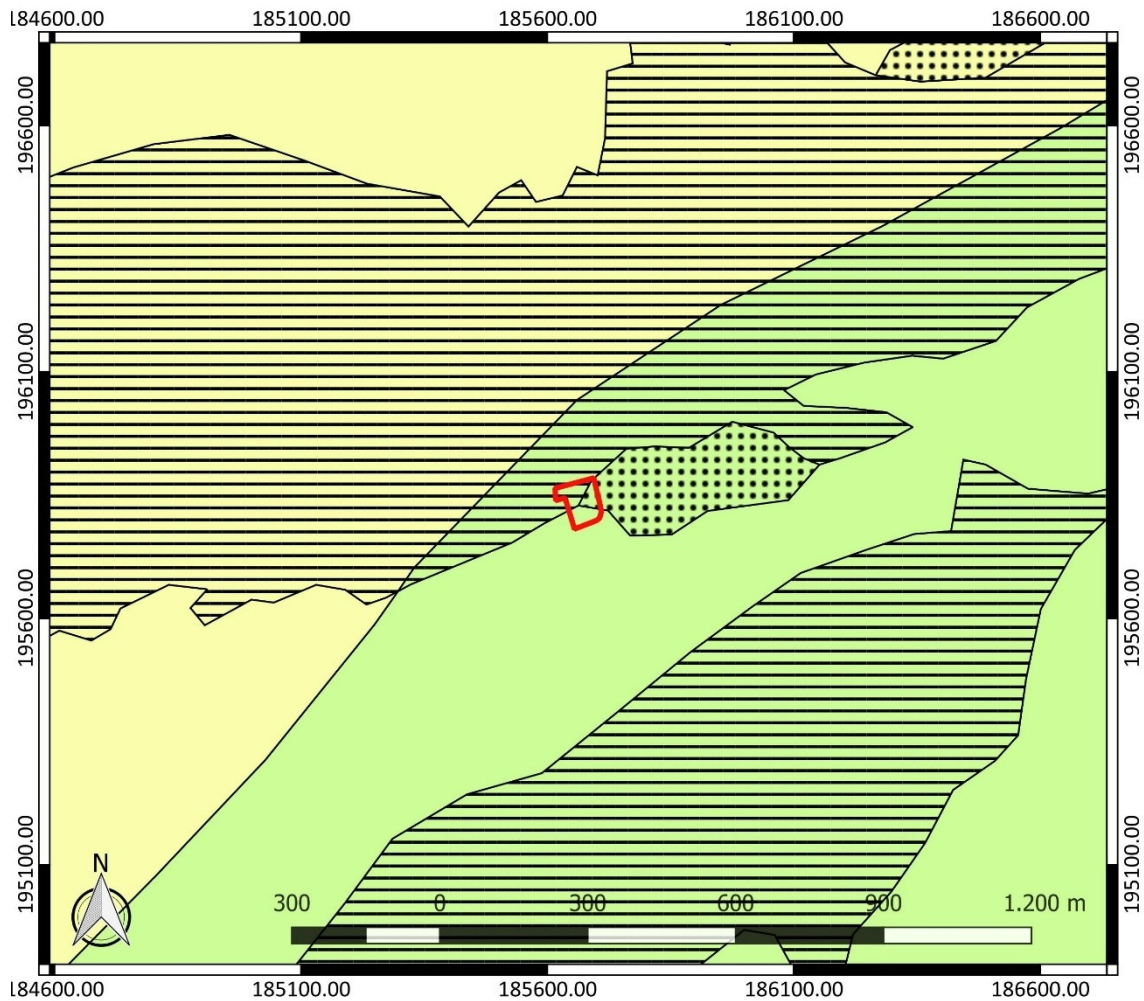
⁵ www.geopunt.be/kaart

Figuur 11: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

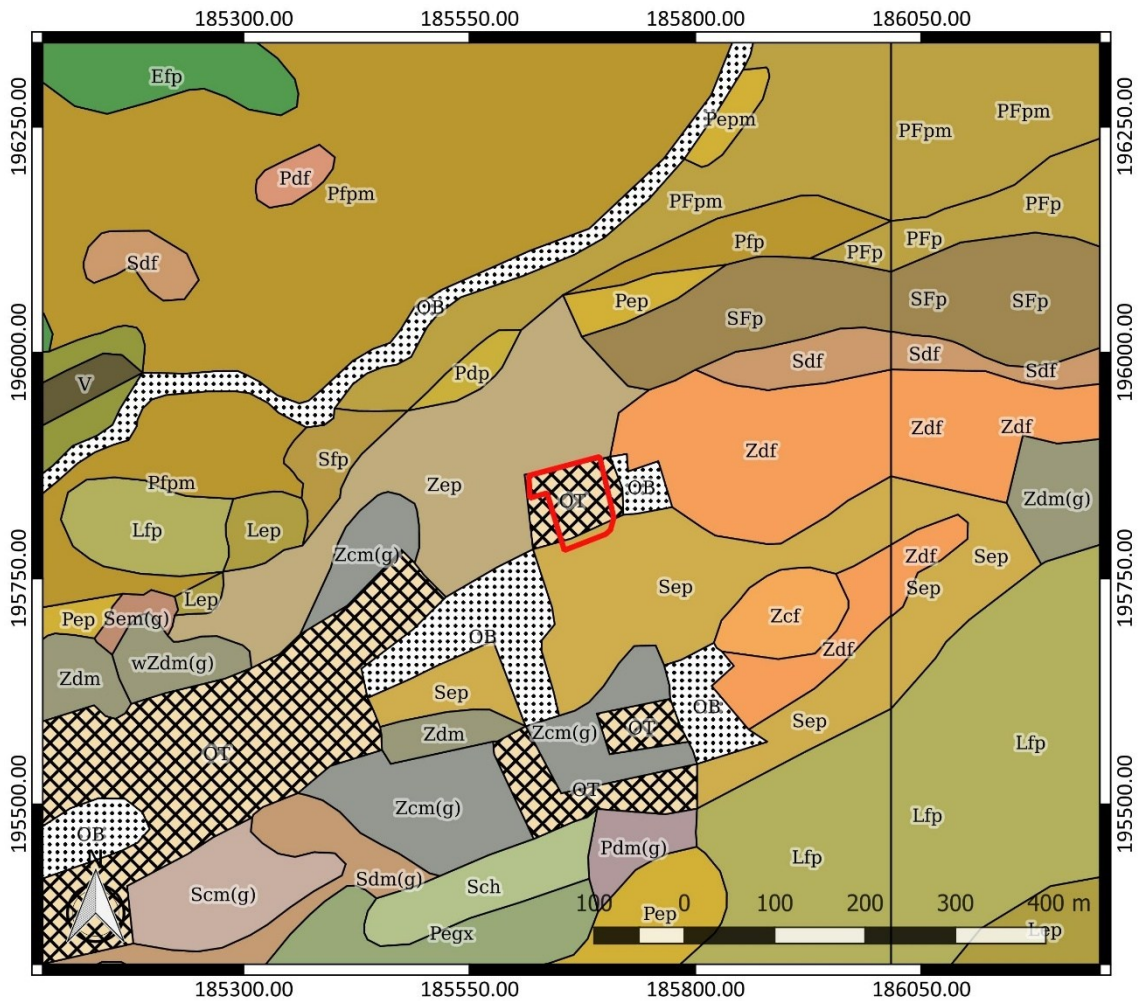
De quartairgeologische kaart (Figuur 12) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Ter hoogte van de gearceerde zone in het noordwesten zijn hier boven nog jongere fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) aanwezig, terwijl in het oosten van het terrein bovenaan jongere eolische afzettingen van het Holoceen en mogelijk het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) aangegeven worden. Het gaat om stuifzand.⁶

⁶ www.geopunt.be/kaart

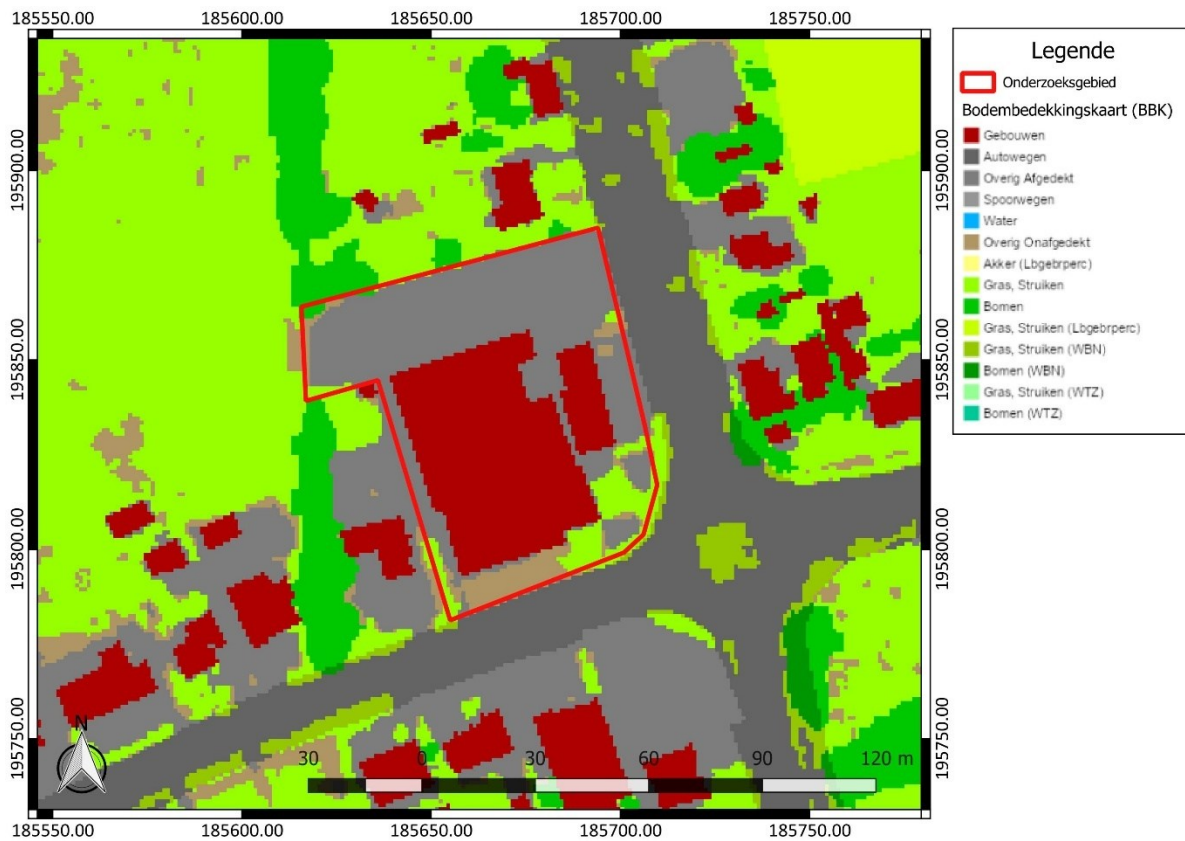
Figuur 12: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 13) situeert het onderzoeksgebied grotendeels ter hoogte van sterk vergraven gronden (OT). In het uiterste zuiden vinden we ook nog de aanduiding van een natte lemig zandbodem zonder profiel (Sep). In de nabije omgeving vinden we verder ook nog de aanduiding van een natte zandbodem zonder profiel (Zep), een matig natte zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont (Zdf) en bebouwde zones (OB). Op basis van deze gegevens vermoeden we dat de ondergrond ter hoogte van het onderzoeksgebied eveneens nat tot matig nat zal zijn.

Figuur 13: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruiksk kaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras en struiken (Figuur 14). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6).

Figuur 14: Bodemgebruikskartaar met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Herselt maakte tijdens de middeleeuwen deel uit van het markgraafschap Antwerpen, kwartier Herentals. Het dorp werd voor zover bekend voor het eerst vermeld als "Harsele" in een pauselijke bulle uit het jaar 1139. Van de 13de tot de 15de eeuw was de heerlijkheid Herselt in het bezit van de adellijke familie van Wesemael, die ook Westerlo in handen had. De laatste heer van Westerlo en Herselt was Jan II van Wesemael. Na diens dood in 1464 werd Herselt na verschillende verwickelingen in 1482 eigendom van de familie de Merode, die de heerlijkheid in handen had tot het einde van het ancien régime. De eigendommen van de Merodes werden in 1626 verheven tot markizaat. In 1628 werd het markizaat beschreven als bestaande uit Westerlo en de heerlijkheden "Herselt, Hulshout, Soersel, Berchem (het huidige gehucht Bergom) ende dijen de baenderije tot Quackebeke" (baronie Kaaibeek). Herselt was dus een heerlijkheid onder Westerlo, ondanks dat de heerlijkheid van oudsher naar zelfstandigheid streefde. Het dorp had zelfs een eigen schepenbank, die ten hoofde ging bij de schepenbank van de Bijvang van Lier. Bij de opheffing van het ancien régime werd Herselt een zelfstandige gemeente.

Een deel van Herselt was vanaf 1159 kerkelijk bezit van de abdij van Tongerlo. In dat jaar droeg Aysilia, leenvrouw van hertog Godfried III, haar goederen in Herselt over aan de norbertijnen. De jonge abdij verwierf in de loop van de 12de eeuw bijkomende bezittingen en tienden onder de heerlijkheid Herselt en vanaf 1365 bezat ze ook het patronaats- of begeavingsrecht. Zo kwam Herselt volledig onder kerkelijk beheer van Tongerlo te staan. De parochie van Herselt zou vanaf ca. 1100 deel uitgemaakt hebben van het bisdom Kamerijk en geressorteed hebben onder het aartsdiakonaat Antwerpen. Vanaf 1559 hoorde de parochie Herselt bij het bisdom Antwerpen onder de dekenij Herentals. In 1803 werd Herselt als succursale kerk ingedeeld bij het aartsbisdom Mechelen, dekenij Geel. Pas in 1837 verwierf Herselt het statuut van parochiekerk. Vanaf 1873 werd de parochiekerk

onderdeel van de dekenij Westerlo. Bij de splitsing van het aartsbisdom Mechelen werd Herselt opnieuw ingedeeld bij het bisdom Antwerpen, dekenij Geel.⁷

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied gelegen is in heidegebied (Figuur 15). In het zuiden grenst het reeds aan de historische voorloper van de huidige Provinciebaan. Ten noorden zien we verschillende waterlopen. Bebouwing in de omgeving is erg schaars.

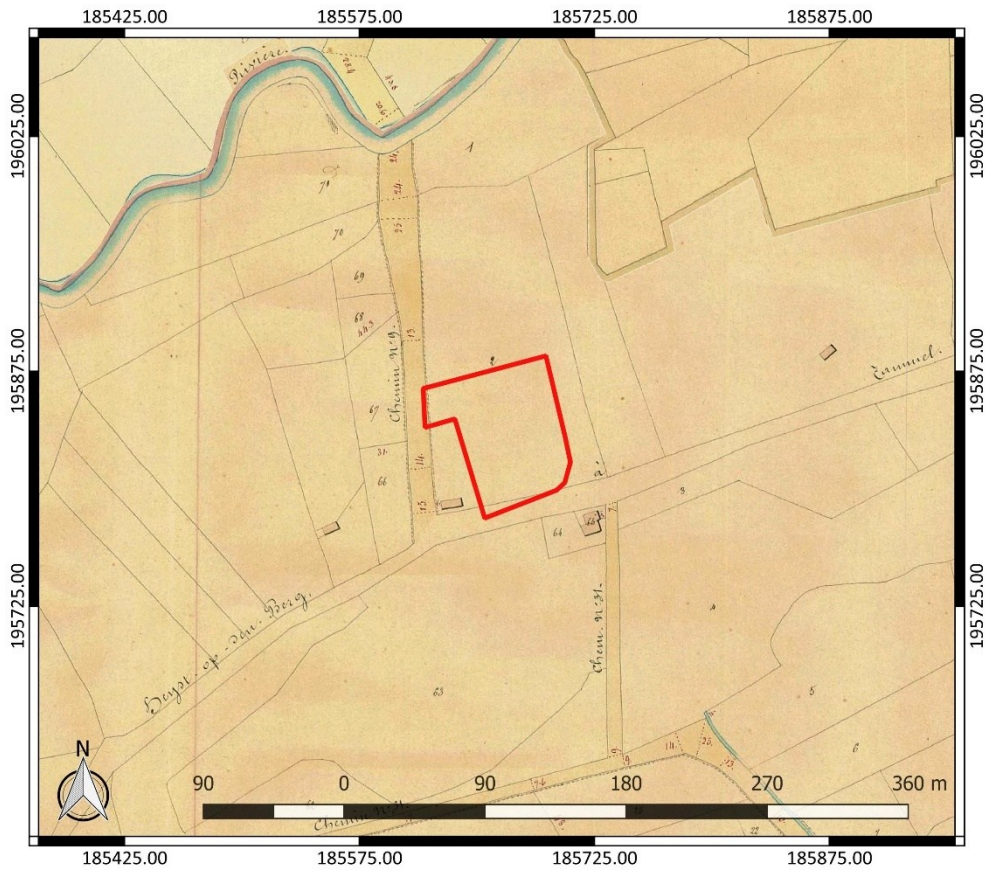

Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

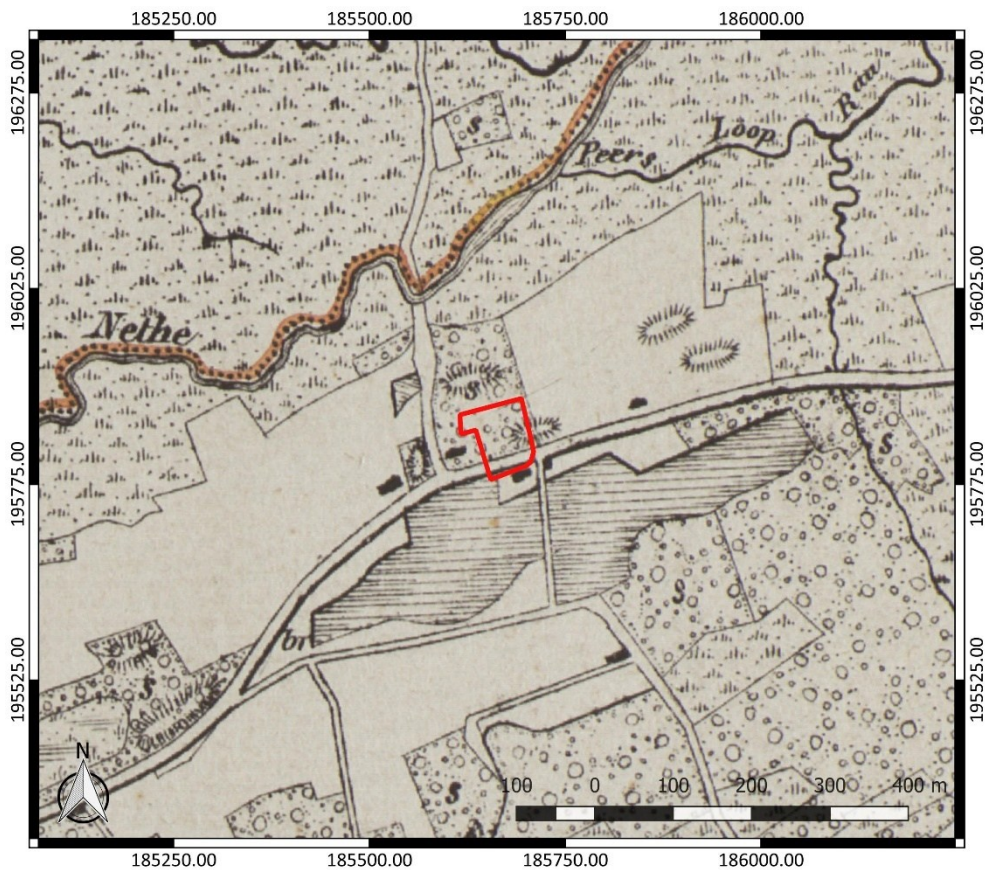
Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Op korte afstand ten zuidwesten van het terrein is wel een gebouw verschenen (Figuur 16). In het westen grenst het terrein nu ook aan een weg. De Vandermaelenkaart (1846-1854) geeft ons meer informatie over het landgebruik van het terrein. We leren er uit dat het terrein intussen bebost is.

Een topografische kaart uit 1929-1930 toont ons de aanwezigheid van een vijver in het noordoosten van het terrein. Verder zien we een klein gebouw in het zuidoosten van het terrein.

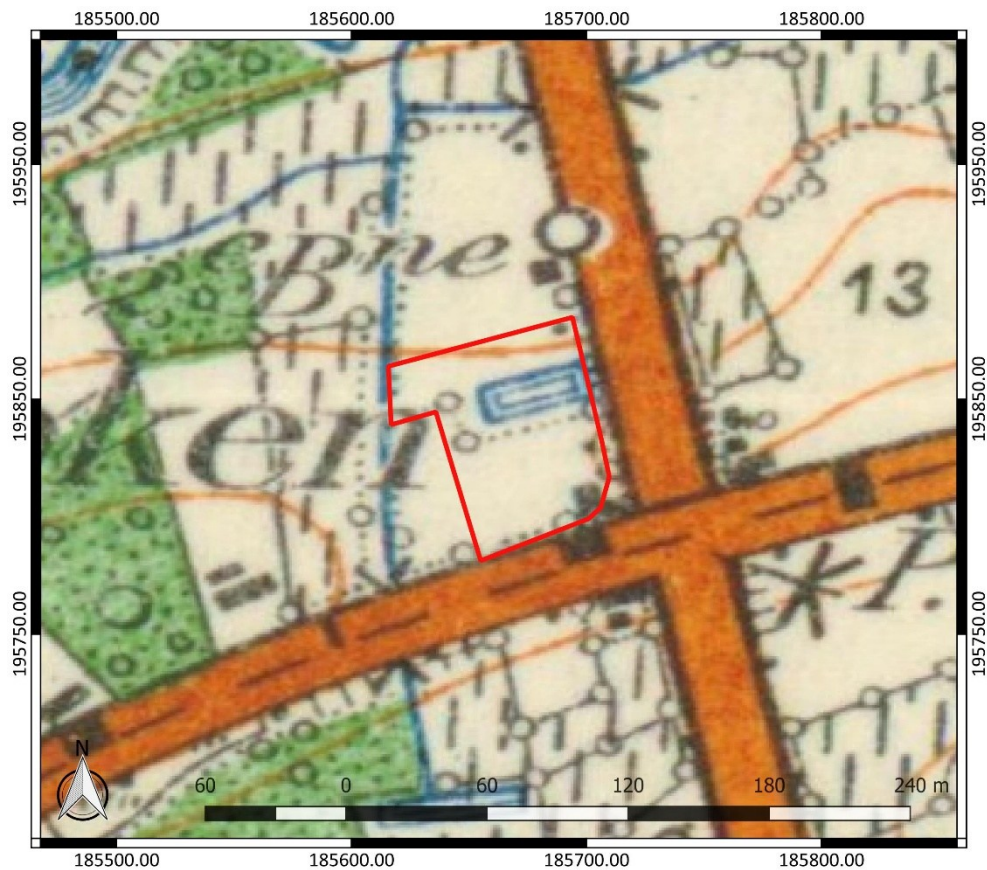
⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Herselt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14094> (geraadpleegd op 12 juni 2025).

Figuur 16: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 17: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Topografische kaart uit 1929-1930 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

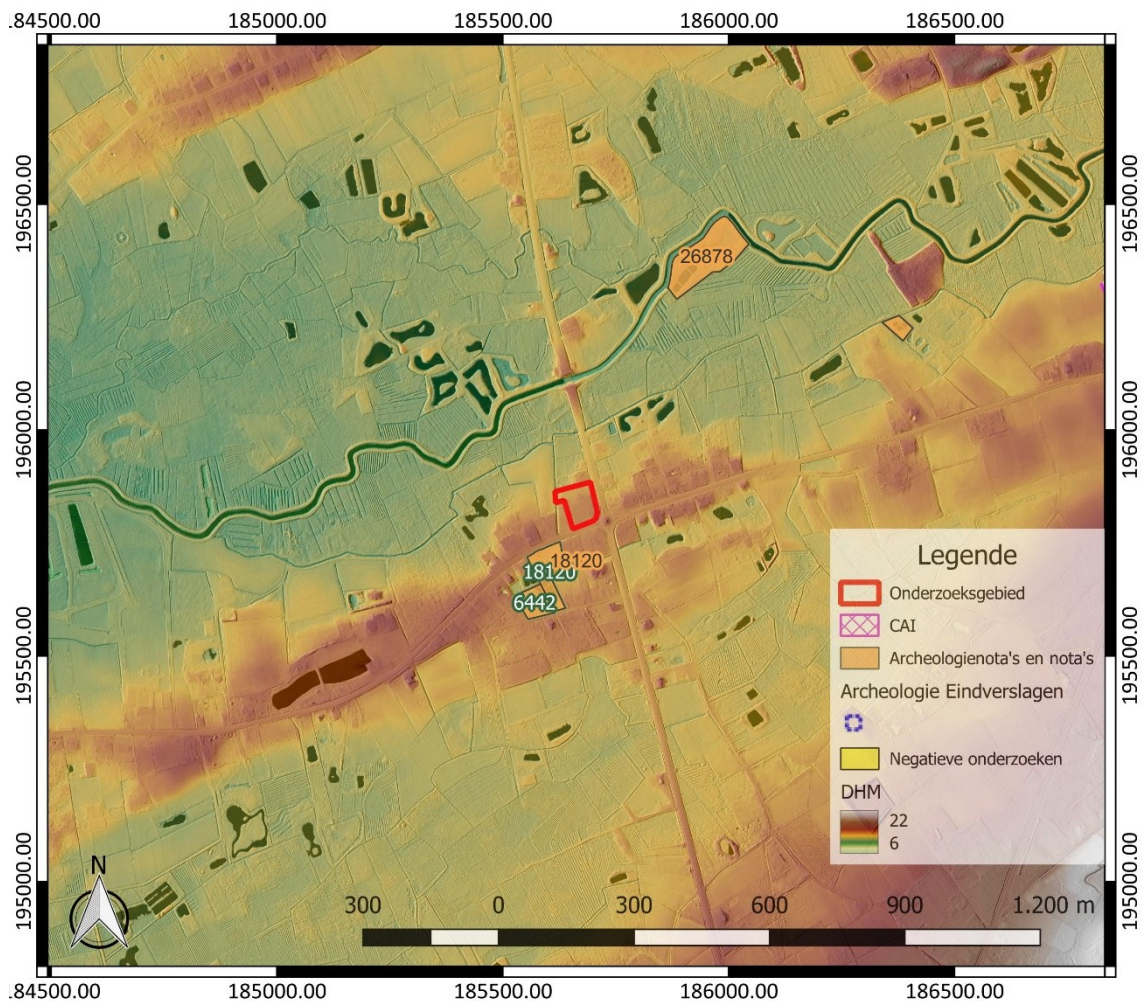
Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 19) toont ons dat de huidige bebouwing op het terrein verschenen is. Het noorden van het terrein is wel nog steeds bebost. Net ten oosten van het onderzoeksgebied zien we nu ook dat de Herentalsesteenweg aangelegd werd. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 20) toont ons dat het grootste deel van het terrein ondertussen verhard is. De bomen die we op de voorgaande luchtfoto nog konden zien, zijn nu verdwenen. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt geen locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 21). Dit is wellicht eerder een gevolg van de stand van zaken in het onderzoek eerder dan dat we er uit moeten afleiden dat de regio geen archeologisch potentieel kent. Er zijn wel archeologienota's opgesteld voor terreinen in de buurt. De in de nabijheid gelegen archeologienota's worden besproken.

Twee archeologienota's die voor nabijgelegen terreinen op korte afstand ten zuidwesten van het terrein geschreven zijn, adviseren geen bijkomend archeologisch onderzoek (ID 6442 en ID 18120) omdat het terrein in het verleden afgegraven blijkt. Daardoor wordt het archeologisch potentieel van deze terreinen nog slechts laag ingeschat.⁸

⁸ Deville/Houbrechts 2018, 30; Deville/Houbrechts 2020, 29

Figuur 21: Overzichtskaart Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Voor twee terreinen ten noordoosten van het onderzoeksgebied werd een archeologienota opgemaakt in het kader van natuurherstel. Hier werden in het verleden kunstmatige vijvers aangelegd. Dit, in combinatie met de laaggelegen, natte en overstromingsgevoelige ligging van de terreinen maakt dat het archeologisch potentieel van deze terrein slechts laag ingeschat werd. Er werd geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.⁹

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

⁹ Pelsmaekers 2023, 71

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door een gunstige landschappelijke ligging op een hoger gelegen rug in het landschap, in de buurt van verschillende waterlopen. Op basis van de gegevens van de bodemkaart verwachten we dat de ondergrond binnen het onderzoeksgebied nat tot matig nat is. De bodemkaart situeert het onderzoeksgebied ook grotendeels ter hoogte van sterk vergraven gronden, maar het is niet duidelijk waar dit op gebaseerd is.

Historische kaarten tonen ons dat het onderzoeksgebied ingenomen werd door heide in de 18de eeuw. In de 19de eeuw werd bos aangeplant op het terrein en in de 20ste eeuw werd er een vijver aangelegd en werd er bebouwing opgericht. Vandaag is het grootste deel van het terrein bebouwd en verhard. Wat de impact van de oprichting van bebouwing en de aanleg van een vijver en later verhardingen op het terrein geweest is, is momenteel niet duidelijk.

Gekende archeologische waarden in de omgeving zijn momenteel erg schaars. We leren er uit dat er op dit moment nog niet veel onderzoek heeft plaatsgevonden. Dit betekent niet dat de regio geen archeologisch potentieel kent. Het betekent wel dat we met een lacune in onze kennis zitten.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande bebouwing, de opbraak van de bestaande verhardingen en de oprichting van een nieuw restaurant met bijhorende omgevingsaanleg. De verstoringsdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert en ligt gemiddeld genomen tussen 40 cm en 1,20 m. Plaatselijk, ter hoogte van de nieuw aan te leggen nutsputten loopt de verstoringsdiepte sterker op, tot maximaal ca. 3,20 m. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief mogelijk bijkomend bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein. Op basis daarvan houden we rekening met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Het kan zowel gaan om sporensites als om artefactensites. Gekende archeologische waarden in de omgeving zijn erg schaars en bevinden zich al op grote afstand tot het onderzoeksgebied. Dit betekent dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek groot is.

Omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat onduidelijkheid. Bij de omzetting van heide naar bos kan het bodemarchief aangetast zijn, maar ook bij de aanleg van een vijver met beperkte omvang en bij de oprichting van bebouwing en verharding. Op dit moment kunnen we echter niet aantonen dat het bodemarchief dermate aangetast is dat er geen relevante archeologische resten meer te verwachten zijn. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief zullen vormen. Gezien het mogelijke archeologische potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel

gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd, verhard of begroeid is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de sloop van de bestaande bebouwing, de opbraak van de bestaande verharding en de oprichting van een nieuw restaurant met bijhorende omgevingsaanleg diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het terrein mogelijk archeologisch potentieel kent. Gekende archeologische waarden in de omgeving zijn schaars door de beperkte stand in het onderzoek. Dit betekent dat verder onderzoek op het terrein potentieel op kennisvermeerdering kent voor de hele regio. Wel bestaat er onduidelijkheid omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief. Dit kan in het verleden namelijk aangetast zijn door de omzetting van heide naar bos, door de aanleg van een vijver met beperkte omvang en door de oprichting van bebouwing en verhardingen. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het mogelijke archeologische potentieel van het terrein en het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek is de uitvoering van verder vooronderzoek op het terrein nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Deville, T./S. Houbrechts, 2018: *Siggedijk te Herselt (gem. Herselt). Archeologienota*, Hasselt (Condor rapporten 404).

Deville, T./S. Houbrechts, 2020: *Herselt, Provinciebaan. Archeologienota*, Hasselt (Condor rapporten 668).

Pelsmaekers, S., 2023: *Archeologienota Grote Netevallei te Laakdal, Herselt en Westerlo*, Aartselaar (ABO archeologische rapporten 2084).

4.2 Websites

Cartesius (2025)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2025)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
<https://www.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

